

Collegial=Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 6.

Den 10 Februar 1798.

Offentlige Foranstaltninger.

I Henfigt til saavel at bringe Skibbyggeriet paa Holsmen til en større Grad af Fuldkommenhed, som for at lette og opmuntre Arbejderne, har det kongelige Admiralitets- og Commissariats Collegium forestillet Hans Majestæt: At da det er af megen Vigtighed, at vænne Tømmermændene ved det nye Skibbyggeri til at arbejde hurtigt, uden derfor at arbejde skædesløst, er foreslaaet, betræffende de nu for Tiden paa Scabel staaende Skibe: at en vis Summa, som de sidstbygte ligedannede Skibe kunne vise Vejen til, ansættes som den totale Arbejdsløst, hvoraf Tømmermændene, Borerne og Sæugsjæterne, tilligemed Under-Officiererne, erholde, paa den sædvanlige Maaade, deres Gage, Dagløn, Kost o. s. v., men, at Overskuddet eller Besparelsen af denne udsatte Sum, naar disse Udgifter ere fradragne, tilfalder alene Tømmermændene: — ikke Under-Officiererne, paa det at deres Opsyn med Arbejdet kan besmeere sikkes for

Egent

Egennytte; — ikke Lærlingerne eller Drengene, for at give dem den fornødne Tid, til at erhverve sig Kundskab til at gjøre Arbejdet vel, førend dem gives Anledning til at gjøre det hurtigt; — ikke Borerne, da forsagt Arbejde ved Boringen paa ingen Maade kan tilraades, saasom Skibets Fasthed i Sammenbinnningen beroer saa meget paa Boringen; — og ikke Saugskjærerne, for at interessere Tømmersmanden, til at lade Saugen danne hvad muligt, da meget Træ derved bespares.

For Under-Officiererne, dog ikke alle, men blot de udmærket duelige og retskafne, er foreslaaet et dagligt Tillæg, som Præmie, i saa Henseende Under-Officiererne maatte deles i tvende Klasser, nemlig i Præmie-Klassen og Klassen Nr. 2. End videre, at en Douceur ved Bygningens Ende, til særdeles Opmuntring, maatte gives den Under-Officieer, der ved sit Opsyn havde udmærket sig med at paasee forsvarligt Arbejde. Bedømmelsen over, hvorledes hver enkelt Mand herved har opfyldt sin Pligt, overlades til Fabrik-Mesteren.

For at indføre den muligste Orden og Sikkerhed ved Flaade-Reparationerne, hvor forsagt eller accorderet Arbejde ikke saa letteligen kan finde Sted, er foreslaaet: at til tre Officierer overdrages den daglige Inspection med Folkets Drift; at paasee og prøve Calfaceringens Forsvarlighed; at paasee den sparsommeligste Brug af Materialierne og attestere samme. Hoved-Hensigten med at foreslaae Officierer til Opsynsmænd ved dette

dette Arbejde har været, deels at forsikre sig saa meget større Omhuue derved, da disse som Semand, fuldkomment maa føle, hvor meget det til Søes kommer an paa Talsfacteringens Forsvarlighed; deels for paa ethvert betydeligt Togt at kunne medgive en Officeer, som havde fulgt Skibets Reparationer, og som i Tilfælde af Reparation paa Togtet kunde give sikker Anvisning; ligesom og fra ham kunne havees paalidelige detaillerede Journaler over alt hvad der kunde behøves til Bersefrets Efterretning, betræffende det hjemkomne Skib. Desaaarsag er tillige foreslaaet, at en fjerde Officier, til Hjælp, samt i Tilfælde af een af disse fire Officierers Udscommandering, at en anden Officier maatte i hans Sted ansættes, som da blev den femte af de reparations-inspecterende Officierer.

Da saavel ved nye Bygninger, som ved Flaade-Reparationer, Arbejderne ville herefter ledes til en strængere Nøjagtighed og Paalidelighed, og ved det nye Arbejde især, til at anstrænge deres Kræfter, har bemældte Collegium anseet det som højsvigtigt, at have de Indretninger, der svække Arbejdernes Kræfter mere, end uomgængelig behøves; ligesom og, at lempe Indretningerne derhen, at den strængeste Virksomhed kan tidligst blive indpodet den unge Arbejder.

Noget kunde hertil bidrages ved at forandre Mynstringen, især paa ny Holm.

Hidtil haver Mynster- eller Arbejds-Klokken lydet til en bestemt Tid, og efter denne var Mandskabet for-

bun-

bundet, uden Skaansel, i det haardeste Winter-Bejrligt, og under Absent-Straf, at møde paa ny Holm, for at svare til Wynnstringen, omendstjont med fuld Visshed kunde forudsees, at Bejret vilde gjøre det aldeles umuligt, at arbejde under aaben Himmel. Efter Wynnstringen bleve Arbejdsfolkene da hjemviiste, og naar Hjemviisningen fete strax, mistede de Daglønnen for den Dag, og erholdte altsaa Intet for vaade Klæder, Intet til Bederqvælgelse, efter at have gaaet den lange Vej over den for alle Vinde frit liggende Bro til ny Holm. Desuden blev Wynnstringen, som varer 3 til 4 Quarteer, foretaget efter Klasserne, saaledes, at de første Klasser, bestaaende af de ældste Mænd, bleve de første, der maatte svare Wynnstring, de andre Klasser, bestaaende af de Yngre og Yngste, bleve de sidste. Drenge og den unge Arbejder fik derved 2 til 3 Quarteer længere Tid, end den gamle, til at opholde sig paa Bejen; Collegium foreslog derfor: at naar Equipage-Mesterne og Mesterne i Winter-Maanederne finde ved Klokkelydningen Bejrliget saaledes, at der formedelsk stærk Frost, Sneefog eller Regn, ikke kan arbejdes paa Marken, at disse da maatte samle dem, tilligemed Under-Officiererne ved Skibbyggeriet, ved Ny-Borders Vagt, og strax efter Klokkelydningens Ophorelse, hejse et Dispensations Signal, som kunne correspondere med et andet omtrent midt i Byen, for at fritage Arbejderne og Divisions-Mandskabet, som skulde arbejde under aaben

ben Himmel paa Holmene og i Dokken, fra at møde, og svare Mynstring som hidindtil. End videre: at Mynstringen herefter maatte skee, ikke klassevis, men efter Alder, saaledes, at den yngste Dreng bliver den første, der skal svare, og den ældste Mand den sidste, dog at Under-Officererne altid blive de første, da disse skulle modtage Folkene, naar de ere mynstrede.

Samtlige disse Forslag har det behaget Hans Majestæt under 26 Jan. sidstleden at approbere.

For at fremskynde Nyttten af General-Postamtets Foranstaltning med cylindriske Læder, Maskiner blev den strax kundgjort i de offentlige Tidender; desuagtet troe nærværende Blads Udgivere, at det ikke vil være Læserne ukjært, at erfare Grundene til benævnte Foranstaltning, og meddele derfor Følgende:

Hidtil ere Banco-Breve, Breve med Actier, Obligationer og Forskrivninger, lybende paa Ihandehavere, og saaledes gjældende i hver Mands Haand, Pungemed Guld, Sølv eller klingende Mynt, blevne transporterede over det store Velt i Iisvintre udi de samme store Læder, med hvilke de i Almindelighed forsendes imellem Kjøbenhavn og Hamborg. At disse Læder, som, fyldte med foromnævnte Sager, kunne veje nogle 100 Pund, ere alt for svære og uhandelige under Iistransporten, hvor Godset snart maa bæres paa Isen, snart igjen fastes i Iisbaadene, naar disse antræffe aabent Vand, derom

derom have alle Vedkommende været enige, men paa hvilken anden Maade denne Transport skulde skee, derom har allerede i Aaret 1792, da dette Spørgsmaal første Gang opkom, været forskjellige Meninger. Imidlertid har General-Postamtet først ladet de for Postassens Regning i Aarene 1792 og 1793 antagne og lønnede Belt-Postførere og Postskippere med øvrige Mandskab til Belt-Transporten (hvilken Transport forhen blev besørget af de dertil ansatte Transport-Forvalteres Folk) gjøre sig bekendte, under den i Aaret 1795 indtrufne Jisvinter, med alle Vanskeligheder og Farligheder ved Jistransporten, og derefter ladet dem meddele deres Betænkning om ovenansførte Gjenstand, som da Ijzen har foranlediget, at flere sagkyndige Mænd ere blevne hørte.

Endstjønt det skulde synes, at de Lader, som strøg ved en Baads Kantring sank til Bunds, maatte, naar de vare forsynede med Bøjereb og Bøjer, være det sikkerste Middel til deri at oversføre Sager af Værdi, saa have dog Belt-Postførerne derimod anmærket, at det er meget vanskeligt, at igjensinde synkende Lader paa det store Belt, da den med den stærke Strøm i dette Belt følgende Drivtis affjærer Bøjen og Bøjerebet, eller ved Bøjerebet trækker Laden med sig fra det Sted, hvor den er sjunken, hvorimod de indrettede svømmende cylindriske Læder-Maskiner, hvilke ere stærkt belagte med Kork, flyde, bære en temmelig Vægt, og have ikke den

Lyng-

Tyngde, som de almindelige Lader, maa kunne bjerger, saalænge nogen paa Baaden, hvor den er, redder Livet, da endog den Mand, som ved Kantring fik fat paa en af disse Maskiner, kunde ved den redde sig, og da aldrig en enkelt Baad udgaaer, men i det mindste tvende i Følge, saa maa i alt Fald Mandskabet paa den anden Baad kunne bjerger den svømmende Maskine, og om aldeles ingen af Folkene bleve reddede, kunde den endda drive i Land. Erfarenhed bestyrker denne Mening, thi da i Aaret 1792 en Jisbaad forliste, blev Brevpost-Sækken strax bjerget, fordi den var flydende, men Laden, som sank, fandt man efter længere Tids Forløb ikkun ved et Tilfælde.

Saadanne svømmende Lader-Maskiner kan imidlertid alene bruges til Banco-Breve og Breve med Forfrivninger &c., samt Prætiesa af ubetydelig Vægt.

Efterat General-Postamtet saaledes har, i Overeensstemmelse med deres Forslag, som kjende og have prøvet Vanskelighederne ved Jistransporten, og som fulle i Fremtiden gaa dem imøde, ladet indrette de formeentlig meest hensigtsmæssige Maskiner og Lader til denne Transport, viser dets Beskjendtgjørelse, at Enhver, som om denne Gjenstand maatte være af en anden Mening, end Velt-post-Førerne, kunne gjøre dette dobbelte Valg, enten at faae deres Sager af Værdi aldeles oplagte i Nyborg eller Corsær, saalænge Jistransporten vedvarer, eller, om de have mere Tillid til de undersynende

fende Lader, end de sammende cylindriske Lader-Machiner, da faae det, som efter de almindelige Regler skulle i de sidste, overført i de første.

Benaadning.

Imod Gehejmeraad og Kammerherre F. A. C. Græve af Ahlesfeldt, som forhenværende Theater-Directeur, har Johan Werfel af Kjøbenhavn, dels i et Skrivt, kaldet Anmærkninger ved den anonyme Forfatters Apologie for Theater-Bestyreren ic., dels i Recensionen over Bladet Quid juris, Nr. 1, og endelig i nogle Numere af Ugebladet Folkeskienden gjort adskillige fornærmelige Betyldninger, for hvilke Græven har ladet ham tiltale.

Ved Højesterets-Dom af 21 Maj 1796, er Werfel, foruden at hans Betyldninger bleve mortificerede, tilfunden, for sit udviiste skammelige og lovstridige Forhold, at bøde 1000 Rdlr. til det almindelige Hospital.

Efterat bemældte Werfel i lang Tid havde holdt sig skjult, hvorfor ikke heller Højesterets-Dommen paa ham kunde erequeres, indkom han, da han var funden og arresteret, under 12 Jan. d. A. til det danske Cancellie med en Skrivelse, hvori han, i Henseende til Bødernes Afsoning, anholdt om den Naade, som Forordn. af 6 Dec. 1743 giver lovsældte Personer Haab om, da hans Løvebrød, som Forfatter og Oversætter, alde-

les vilde forspildes, om hans Ære og Lempe ved Affonningen skulde frænktes. Derpaa er Højesterets-Dommen, efterat være Hs. Majest. forelagt, ved Rescript til Kongens Foged, især i Betragtning af Geh. R. Græv Ahleseldts Forbøn for Supplicanten, formildet derhen, at de, fornævnte Johan Wersel idømte Bøder, 1000 Rdlr. til det almindelige Hospital, maa affones dermed, at han hensattes paa Band og Bred i tre Uger, og deelt i tre forskjellige Gange.

Forgivning.

Efter Ansøgning fra Forstander-Collegiet i Landskabet Norderdithmarschen er, i Kongens Navn og efter hans Befaling af 19 d. M., ved Statthalderen i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, under Dato Gottorff d. 25 Januar næstefter, udsærdiget et Patent, angaaende Tyende-Væsenets bedre og regelmæssigere Indretning i bemældte Landskab Norderdithmarschen.

Blandede Efterretninger.

Ved at forestille Hs. Majest. afslåelige hensigtsmæssige Forandringer, Sø-Cadetternes Uniform betræffende, har det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium tillige taget i Betragtning den tunge Stilling, hvori den usformuende Cadet befinder sig i det

Ojeblik, han avancerer til Officier, da han af Cadet-Sagen, der endnu er hans Gehalt i tre Maaneder, skal anskaffe sig Monderings-Stykker, Krigs-Artikler og de uomgængeligen nødvendige Instrumenter. For altsaa i Fremtiden at betrygge disse unge Mennesker for Nødvendigheden af at gjøre trykkende Laan, har bemældte Collegium foreslaaet: at af Cadet-Kassen maa udredes 100 Rdlr. til Equipagen og de videre første Fornødenheder for enhver Cadet, der avancerer til Officier, hvilken Equipage med videre maatte besørges af Cadet-Chefen, og leveres Officieren in Natura.

Dette Collegiets Forslag har Hs. Majest. under 19 Jan. d. A. approberet.

Bed Rescript af f. Dato til Sjællands Biskop, har Kongen approberet en af Nysøe Godsejer, Justitsraad Thestrup, under 26 Oct. f. A. foreslagen Plan til tvende nye Skolers Indretning i Joenshoved Sogn, in:od at Degnekaldet sammesteds nedlægges, dog med Betingelse, at de af Degnekaldet hidtil betalte kongelige Skatter m. v. herefter lignes paa Skoleholderne, i Forhold til de Indtægter, som i Planen ere hver især tillagte.

Denne Indretning er, formedelst de nødvendige Bygningers Opførelse, forbunden med omtrent 750 Rdlrs. Penge-Udgift for Godsejeren, foruden et aarligt Tillsæg af Brænde og nogle Tønder Land for be-

stan-

standigt; men for at fremme den gode Hensigt til Almuens bedre Oplysning, har han ej villet hensee til disse Opossejler.

I Anledning af en indkommen Forespørgsel, om Lehnsmændene i Norge ere forbundne, at tilsige fri Skyds for Fogderne til og fra de befalede Maanedsting, er Stiftamtmanden over Aggershuus Stift, under 20 Jan. d. A. tilfjævet, at der, i Henseende til den Skyds, Fogden tilkommer, naar hans Møde ved bemældte Ting er fornødent, bør forholdes paa samme Maade, som med Dommerens Befordring, efter Forordningen af 5 Maj 1797.

En Jacob af den jødiske Menighed, fra Plunian i Lithauen, som i nogle Aar har studeret ved det i Altona værende Gymnasium, har ansøgt om Tilladelse, at frequentere de academiske Forelæsninger i Kjøbenhavn; i den Anledning er ham, under 20 Jan. d. A., igjennem Kjøbenhavns Magistrat tilkjendegivet, at naar han i Forvejen lader sig ved Universitetet indskrive, findes Intet imod det ansøgte at erindre.

I Anledning af en indkommen Forespørgsel om, hvorledes der skal forholdes i Henseende til Præste-Tienden i et Kald, som af Hs. Majest. strax er bortgivet paa samme Tid, som dets Præst blev befordret derafra, og om Tiende-Foreningen med Sognets Beboere i et

saadant Tilfælde skal prøves af Amtmanden og Provsten, er det, ved Cancellie-Skrivelse af 3 Febr. d. A. til Stiftamtmanden over Ribe Stift, fastsat, at naar et Sald ikke har været opslaaet vacant, men er bortgivet ved Forslyttelsen, da maa den Præst, der kaldes, selv gjøre Tiende-Foreningen.

Da den i Nr. 10 af Aftenposten paa sidste Side, under Rubrik: Rædsomhedens Bolig, indførte Fortælling om en gammel, syg og fattig Kone har tildraget sig Cancelliets hele Opmærksomhed, saa har bemældte Collegium under 6 d. M. anmodet Kjøbenhavns Magistrat, under hvis Opsyn Stadens Fattigvæsen hidtil har staaet, at oplyse Sammenhængen med denne Sag, hvorover der saaledes føres offentlig Klage.

Ved Rescript til Biskoppen over Aggershuus Stift har Hs. Majest. under Gaars Dato tilladt, at de hidtil i Kjøbstaden Tønsberg holdne Fredags-Prædikener maa indgaae, og herefter ikkun holdes Gudstjeneste hver fjerde Onsdag i Maaneden; dog skal der i Fasten prædikes over Passions-Historien hver Onsdag.

Ved et Document af 4 Aug. og 3 Nov. f. A. have Ejerne af Windblæs Sogns Kirke og Konge-Tiende, L. v. Arenstorff og A. S. Müller, Enke efter Søster, for sig og efterfølgende Ejere frasagt sig deres Tiende-Rettighed til 2 Tdr. Hartkorn i Norup, der ere til-

tillagte Sognepræsten for Windblæs og Dalsbøvær Men-
nigheder under Aarhus Stift, hvilke Jorder Hs. Ma-
jest. under 12 April s. A. havde tilstaaet Skattefrihed.
Under 9 d. M. er ovennævnte Document af Kongen
gratis confirmeret.

Ved en Glarmester-Svends Antagelse blev hibill
af en vis tydsk Formular forelæst ham Noget, hvori
han foreholdes en Deel af sine Pligter; da nu Glar-
mester Holm og øvrige Mestere i Lauget have ønsket,
at det herefter maatte forelæses paa Dansk, har Cans-
celliet, ved Skrivelse til Kjøbenhavns Magistrat af
Dags Dato, bifaldet denne Forandring.

Cancelliet har modtaget en Forespørgsel, om det,
i Henseende til Tinglysningen af Skiftebreve, hvori
Umyndige ere givne Udlæg og tillagte fortrintlig Sikker-
hed for deres, i Forældrenes efterladte Ejendomme, be-
roende Arvemidler, maatte tillades, at ifkun en bekræf-
tet Extract eller Udskrift af den i Skiftebrevet gjorte
Repartition og Udlæg, istedetfor hele Skiftebrevet,
blev læst ved Retten og protocolleret, til Lettelse i Ar-
bejde og Omkostninger for Vedkommende. I den An-
ledning har bemældte Collegium under Dags Dato til-
skrevet samtlige Stiftamtmand, Amtmænd, Biskopper,
Græver og Baroner, i Danmark og Norge, at da den
ved Tinglysningen intenderede Sikkerhed ligesaa sulde
kun opnaaes derved, at en Extract af den i Skiftebrevet
gjorte

gjorte Repartition og Udlæg læses til Tinge, som hele Skifte-Brevet, saa kan dette for Fremtiden være nok, samt, at slige Extracter, i Overeensstemmelse med 2den s af det autoriserede Udkast til Anordning angaaende Rigtighed og Sikkerhed for Umyndiges Midler, kan udfærdiges paa flet Papir, og tinglyses uden Betaling.

Paa Grund af en Besværing fra Amtmanden over Thisted Amt, om at han, af Mangel paa Post-Expresser, ej kunde faae sine Embedsbreve med Sikkerhed og Hurtighed befordrede, i de Amtet underlagde Herreder, har Hs. Majest., efter Finants-Collegii Forestilling, allernaadigst bevilget, at der af den kongl. Casse aarligen maa udbetales 45 Rd. til tvende Post-Expressers Antagelse i Thisted Amt, for at befordre Breve, den kongelige Tjeneste angaaende.

Fledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Det juridiske Adjunct-Embede ved Kjøbenhavns Universitet; dette Embede skal besættes efter Concurs. Vester- og Østerballe Sognekald i Viborg Stift, 320 Rdlr.; Stovvorde og Seiglflod Sognekald i Viborg Stift, 280 Rdlr.; Tostlund Sognekald i Ribe Stift 170 Rdlr. Notarii publici Embede i Kjøbenhavn, hvorfra Justitsraad Schmidt i Naade er entlediget med Behold af de to Trediedele af Embedets Indkomster for sin Livstid. Af
dette

dette Embede, som Justitsraad Schmidt vedbliver til hans Eftermand er beskikket, skal desuden betales aarligen 150 Rdlr. saalænge Schmidt lever, men efter hans Død 400 Rdlr. til Cand. E. M. Kionig.

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Hørerens ved Odense lat. Skole, A. Jbsen, er, under 9 d. M. confirmeret til at være Sognepræst for Nørrebroby Menighed i Fyen; Cand. Theol. A. Møller ligesaa at være Capellan pro persona for Hierdals Menighed i Christiansands Stift.

Under det tydske Cancellie: Underrets-Advocat D. H. Notger har under 30 Januar erholdt Tiladelse til at udøve Notarial-Forretninger.

Under Generalitetet: Den 2 Febr. er Regimentsquarteermester og Auditeur Bergh forflyttet i samme Qualitet fra det aggershusiske Dragon-Regiment til det norske Artillerie-Detachement; Fændrik à la suite v. Benken beskikket til virkelig Fændrik i det syenske Inf. Regiment; Fændrik à la suite ved den flesvig-holstenske Bataillon let Infanterie, v. Gemmer, bestilt til virkelig Fændrik, istedetfor den fra samme Bataillon efter Ansøgning dimitterede characteriserede Sec. Lieut v. Spies. Ved Husar-Regimentet ere Premier-Lieutenanterne v. Schleppegrell og v. Berger benaadede med Ritmesters Character; Sec. Lieut. v. Arnken udnævnt til

til virkelig Premier-Lieutenant; Cornet v. Perche til virkelig Sec. Lieut., og Cornet à la suite v. Quistgaard til virkelig Cornet. End videre er Premier-Majoren i Kv.-Garden til Hest, Oberstlieutenant v. Kardorff, be-
 fikket til Oberstlieutenant og Commandeur for bemældte Garde, istedetfor den efter Ansøgning fra samme Chav-
 ge i Naade entledigede General-Major v. Eastenschiold;
 Second-Ritmesteren, Major v. Blücher, be-
 fikket til Premier-Major; Prem. Lieut. v. d. Maase til Sec. Rit-
 mester, og Sec. Lieut. Grav v. Holck-Wintersfeldt til
 Premier-Lieutenant.

Under Rentekammeret: Den 7 Febr. er Re-
 visor S. Hee udnævnt til Amtsforbalter for Callund-
 borg, Dræholm og Sørbysgaards Amt, og Guldmæg-
 rig F. J. Hvas til Revisor ved de skællandske og fynske
 Overformynderi-Regnskabers Revisions-Contoir.

Under General-Toldkammeret: Den 31 Ja-
 nuar er Copiisten i General-Toldkammeret F. Bernth
 be-
 fikket til Told- og Consumtions-Kasserer i Ringstø-
 bing; afflediget Sec. Lieut. E. Hansen til Toldbetjent i
 Stavørn under Laurvigs Tolddistrict, og Student Di-
 nes Guldberg Høegh til Toldbetjent ved Laurkullen under
 Moss Tolddistrict.

Under Admiralitetet: Den 26 Januar har
 Hs. Majest. overdraget Læreren i Historie og Geogra-
 phie ved Sø-Cadet-Academiet, Dichmann, tillige at un-
 dervise Cadetterne i Christendommen, samt be-
 fikket Cal-
 liographen M. Olussen til Lærer i Skrivning og Tal-
 Regning ved bemældte Academie.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Nummer,
 der forsendes med de tidende Poster til Norge, de
 danske Provindser og Hertugdømmene.